

d'affirmer le prédicat (en l'occurrence *sont là*). Mais, je n'arrive pas à saisir la relation entre cette situation et les concepts mis en œuvre par Nølke, celui de négation „descriptive“, catégorique que j'ai toujours considérée comme artificielle et propre à autoriser des manipulations, mais aussi celui de focalisation. Je me contenterai pour finir de poser ces questions: je ne comprends pas pourquoi *tous* est tenu pour non scalaire. *Pas tous* admet des degrés. Si les prédicats scalaires se prêtent à la „dérivation descriptive“, les autres comme *être blanc* ne s'y prêtent-ils jamais? S'ils s'y prêtent, pourquoi? S'ils ne s'y prêtent pas, pourquoi n'a-t-on pas de lecture „polémique“ de *beaucoup ne sont pas blancs*, c'est-à-dire, rappelons-le, l'équivalent de *pas beaucoup sont blancs*? Est-ce que *certains* est un quantifieur scalaire? Ce devrait être le cas, puisqu'il n'y a pas de remontée avec *certains*. Mais cela me paraît très difficile à soutenir, la négation de *certains* étant *aucun*. Soyons honnêtes: celui qui proposera une description de ces phénomènes d'une effroyable complexité sans susciter une pluie de questions et d'objections n'est pas encore né. Je gage que cela ne viendra jamais.

Paris

Pierre ATTAL

William D. PADEN, *An Introduction to Old Occitan* (Introductions to older languages, 4). – New York: The Modern Language Association of America, 1998, XXVI + 610 p. (+ CD-ROM).

Aquest llibre se'ns ofereix com a manual adreçat a estudiants d'occità antic. L'autor ens el proposa com una eina ja sigui per a l'autoaprenentatge, ja sigui per a ser utilitzat al llarg d'un curs en presència, sense que necessàriament hàgim d'haver seguit una introducció prèvia a l'occità o al llatí.

D'acord amb aquest objectiu, l'obra s'organitza en tres parts inicials ben delimitades, després d'una introducció general on l'autor ens ofereix la descripció de les correspondències entre representació gràfica i realització fonètica i una mínima presentació general de la morfologia: d'entrada (primera part després de la introducció), la presentació dels trets morfològics, des del verb fins al demostratiu, sense remetre, en la mesura que és possible, a les formes etimològiques o a les formacions analògiques que en resultarien; tot seguit (segona part), la presentació dels fets en termes històrics, tot començant per la fonologia històrica i acabant en un capítol dedicat a les alternances dins dels radicals verbals que cal explicar també en termes de fonètica històrica: per exemple, per al verb *vezer*, l'alternança entre formes amb -z- com ara *vezia*, formes en iod com ara *veirai*, i formes sense terminació com ara *ve*; o casos similars amb alternança *v-w-ø*: *aver-aurai-a*; el desenvolupament dels incoatiu, amb alternances *sc/is* (*conosc/conois*), i les irregularitats en els paradigmes dels verbs *anar*, *estar* i *esser* també són tractats dins d'aquest capítol; finalment (tercera part) ens són mostrats els trets morfològics en una perspectiva diacrònica, amb un ordre temàtic paral·lel al de la primera part: en primer lloc el verb, tot seguit el nom i l'adjectiu, i finalment el demostratiu (incloent l'article). La quarta part és una introducció a la sintaxi de l'occità medieval on hom descriu l'ordre de mots, el funcionament de les alternances de mode i els contextos d'ús de la morfologia de cas i dels demostratius.

Després de la descripció dels aspectes fonològics, morfològics i sintàctics, una cinquena part va dedicada a tres dominis ben diferenciats: els orígens de l'inventari lèxic de la llengua (substrat, fons llatí i altres fonts) i els procediments de formació de mots; les referències bibliogràfiques més importants a l'entorn de l'antic occità; i finalment una descripció de l'occità modern, amb referències a la situació sociolingüística d'avui.

L'apèndix final inclou, entre altres aspectes secundaris, taules morfològiques on se'ns presenta una ordenació dels continguts precedents, un glossari força complet amb entrades lèxiques a les quals hom ha fet referència o que hom pot trobar en els textos, les traduccions dels textos utilitzats, i exemples de composicions musicals corresponents a alguns dels poemes inclosos en el llibre.

En total, trenta-dos capítols desenvolupen els continguts de manera progressiva i ens presenten cadascun un text comentat on l'autor tracta qüestions puntuals, ens mostra el funcionament dels trets dins de l'aparell teòric i ens ofereix també una descripció dels aspectes mètrics dels quals els textos poètics són realització pràctica. Els capítols primer, tercer i cinquè, a diferència de la resta, van acompanyats de textos en prosa (*vidas* de trobadors), normalment més fàcils de ser seguits per al principiant.

El CD adjunt conté la lectura dels textos que acompanyen els quatre primers capítols, és a dir dos textos en prosa i dos en vers. A més, conté comentaris d'introducció general a la llengua i als textos mateixos. Hom hi pot escoltar també, cantats d'acord amb la composició original, cinc poemes que van associats amb altres capítols: de Marcabré, Jaufre Rudel, Bernat de Ventadorn, Giraut de Bornelh i Bertran de Born.

El manual, en definitiva, ens ofereix una introducció força completa a la llengua occitana medieval, tot prenent els elements fonamentals de les aportacions clàssiques en la matèria i introduint d'entrada una presentació deslligada del coneixement del llatí, que fa familiars els continguts a l'estudiant sense formació en llengües clàssiques. Ara bé, per a aquesta part sincrònica de la descripció, caldria dir també que la voluntat de reduir els trets a formes al més sistemàtiques possible ha portat l'autor a simplificar potser excessivament les possibilitats que l'occità medieval ens ofereix. Sabem que el model de llengua literària dels trobadors és variable, ja sigui a causa de l'origen territorial dels poetes mateixos o a causa del fet que el model mateix és conegut en mesures diverses en funció de l'època. Fets atribuïbles a l'analogia són coneguts entre les diferents opcions de les quals se serveix l'escriptor medieval en occità, i això ens explica que nominatius masculins amb singular tipus *pires* siguin presents a les *Leis d'amor*, mentre que hom sap que coexisteixen amb l'opció etimològica tipus *paire*. El dubte entre diferents opcions es dificil de reduir sense faltar al veritable funcionament del que hom anomena la llengua dels trobadors. Aquesta voluntat de reducció pot ser constatada també en el cas de les formes verbals amb alteració de l'arrel, per exemple amb infix velar *-g-* com ara *tenga*, que Paden deixa una mica de costat tot prenent-les per excepcions quan sabem que són prou freqüents en els textos; o en la descripció dels demostratius, on es proposa una distinció entre formes „febles“, formes „presentacionals“ i formes „fortes“, com ara *est(a)*, *cest(a)* i *aicest(a)* respectivament, mentre que es tracta en realitat de tres possibilitats intercanviables en funció d'exigències diverses com ara la mètrica o el ritme. A més, la classificació porta l'autor a situar els pronoms *el-ela*, i encara els articles *lo-la*, entre els demostratius febles per raó de la seua correspondència formal (és el cas de la simetria *est(a)-cest(a) / el(a)-cel(a)*, que convida a construir-ne una altra a través de les formes „febles“ de 2^a-3ª persona: *esta-ela-la* i *est-el-lo* sense explicitar la diferència bàsica entre demostratiu, pronom i article). El contrast es fa més clar, òbviament, en el tractament històric dels fets, on s'explicita la distinció entre origen històric i funció actual.

En general, també, la presentació sincrònica de la morfologia verbal mostra una reducció dels models a formes regulars, la qual cosa porta a treballar bàsicament sobre les formes de *cantar* i *partir* (tot deixant com a cas secundari el dels verbs incoatius i les formes diverses dels models del tipus II, on trobaríem el nombre més gran d'irregularitats). En tot cas, i com per als altres aspectes exposats, la part diacrònica aporta un tractament més complet. El resum al final del llibre permet també recuperar la informació en un format més tradicional d'exposició.

Un altre punt, que ens sembla que hauria de ser objecte de reflexió a propòsit d'aquesta obra, però en general també a propòsit de qualsevol treball sobre els antics textos occitans, és el problema de la grafia. Atès que els textos medievals ens mostren convencions una mica diverses i també vacil·lacions freqüents, ens podem demanar sobre la possibilitat de simplificar l'exposició tot adaptant els textos a la grafia moderna. Per al cas de Paden com per a d'altres, això podria evitar, d'una banda, la necessitat d'utilitzar per a la descripció una convenció gràfica de tipus fonètic que no es correspon pas de manera directa amb la grafia original dels textos, i d'una altra la dificultat per a l'aprenent de recuperar la forma fonètica a partir de la lectura dels textos mateixos (com ara en el cas de les vocals *e* i *o* obertes, que són fidelment reflectides en l'ortografia de l'Institut d'Estudis Occitans). Tot plegat es pot resoldre adaptant els textos a la grafia actual i donant simplement una descripció de les correspondències entre aquesta grafia i la realització fonètica efectiva. Conscient del problema, Paden ens ofereix alguns exemples de lectura dels textos en el CD, però per una part la sistematització grafia-so no és totalment explícita i, per una altra, potser la pronunciació de l'autor no és sempre fidel al que hom imagina que seria la realització fonètica si prenguéssim com a referència el parlant nadiu de l'occità modern.

La nostra crítica d'alguns aspectes del manual, per justificada que sigui, no li ha de traure gens d'interès. Aquesta obra ens ofereix una veritable eina sobretot per a la tasca de l'ensenyant que vol presentar l'antic occità i la seua literatura a partir del comentari minuciós dels textos i de la presentació sistematitzada i progressiva de les dades. El didactisme seria l'aportació més important de Paden al tractament del tema; d'aquest punt deriven els aspectes més problemàtics (i excusables, vista la novetat de l'objectiu) i els més positius també: la claredat de l'exposició i l'adaptació a un conjunt divers de receptors possibles.

Lleida

Jordi SUÍLS SUBIRÀ

Christine ROUGET, *Distribution et sémantique des constructions Nom de Nom* (Bibliothèque de l'INaLF/Les français parlés. Textes et études, 4). – Paris: Champion, 2000, 249 S.

CR (University of British Columbia, Vancouver) baut in dieser Monographie auf mehreren Arbeiten auf, die sie seit ihrer Dissertation (unpubl., Université de Provence 1989) in diversen Zeitschriften veröffentlicht hat. Sie analysiert und klassifiziert 1003 Okkurrenzen des Typs [N de N], die aus einem Korpus von 35 Stunden gesprochener Sprache des G.A.R.S. (Aix-en-Provence) stammen. Ihre in Kap. 1 erläuterte Methode ist rein distributionalistisch: Sie versucht, die Syntagmen ganz oder teilweise durch Proformen zu ersetzen („délexicalisation“) und kommt so zu acht Klassen von [N de N]-Konstruktionen, von denen vier als quantitativ marginal eingestuft und in Kap. 2 diskutiert werden, die übrigen je ausführlicher in Kap. 3. Kap. 4 fügt der syntaktischen Klassifizierung einige semantische Überlegungen hinzu.

Die erste der marginalen Konstruktionen in Kap. 2 zeigt, dass die Bezeichnungen „constructions“ (Titel) und „syntagmes“ (Buchrücken) nicht ganz zutreffend sind. Es hätte „occurrences“ heißen müssen, denn bei der Extraktion der Formen aus dem Korpus stützt sich CR nur auf die Form und berücksichtigt damit auch Fälle, in denen eine Syntagmengrenze innerhalb der [N de N]-Form liegt, wie in *à 17 ans on a le béguin d'un soldat* (39). Dort ist nach CRs Methode natürlich nur partielle Delexikalisierung möglich (*on en a le béguin*). Die beiden folgenden marginalen Konstruktionen entsprechen allerdings dem Syntagmenbegriff: Es handelt sich um